

Metodika monitoringu krátkonôžky štíhlej *Ablepharus kitaibelii* (MERTENS, 1952)

1. **Spracovateľ metodiky:** RNDr. Igor Majláth, PhD., Ing. Milan Kánya
Oponent: Mgr. Viliam Vongrej,

2. **Názov a popis metódy zberu údajov pre realizáciu monitoringu v teréne**

Metóda transektu - transekt - 500 m dlhý pás so šírkou 5 m, alebo dĺžka transektu stanovená podľa charakteru biotopu vzhľadom na prostredie a spôsob života daného druhu (v závislosti od hustoty populácie a charakteru TML) zaznamennávané videné jedince, určené na úrovni veku (adulty - juvenil).

3. **Zoznam potrebného vybavenia pre realizáciu monitoringu v teréne**

Prístroj GPS, meracie pásmo, farba, ďalekohľad, fotoaparát, vytlačené terénne monitorovacie formuláre a mapa lokality, Katalóg biotopov na určenie biotopu, rybársky podberák, terénne oblečenie a obuv.

4. **Čas monitorovania**

Optimálne obdobie vzhľadom na obdobie rozmnožovania a teda najväčšiu aktivitu a početnosť jedincov je apríl - august cca. 8,00-18,00, s výnimkou poludňajšieho obdobia, kedy je veľká teplota a vysoká intenzita slnečného žiarenia, čo tomuto druhu ako aj plazom všeobecne nevyhovuje, znižujú svoju aktivitu, sťahujú sa do úkrytov a do tieňa, čo môže výrazne ovplyvniť výsledky mapovania. Opätovný monitoring má byť na lokalitách realizovaný vždy v tom istom období keď bol robený prvý záznam, aby boli výsledky medzi jednotlivými rokmi porovnateľné.

5. **Spôsob zakladania trvalých monitorovacích lokalít (TML)**

TML sa nebude v teréne označovať. Jej hranice budú zaznačené v GIS nástroji nato určenom. Na mieste sa bude identifikovať pomocou GPS súradníc získaných v GISe. Na vybranej TML sa určí transekt 500x5 m, prechádzajúci rôznymi, pre daný druh vyhovujúcimi stanovišťami. Môže mať tvar priečny, po obvode TML, v tvare písmena „S“, prípadne iný tvar v závislosti od vhodných stanovišť pre druh v rámci TML. Trasa by sa nemala križovať a vracáť do tesnej blízkosti. Treba dodržiavať minimálne 3-5m rozstup medzi jednotlivými pásmi transektu aby sa zamedzilo viacnásobnému započítaniu jedincov. Celý transekt sa zakreslí do mapy.

6. **Podrobný opis metódy (postup) výkonu monitoringu s postupnosťou krokov a spôsobom manipulácie s druhmi**

Monitoring vykonaný u tohto druhu optickým pozorovaním vzhľadom na veľmi nevýrazný sexuálny dimorfizmus sa budú určovať na úrovni pohlavia len odchytené jedince. Na danom transekte sa zaznamenajú všetky pozorované jedince na úrovni veku (adult - juvenil). V prípade nejednoznačnej determinácie bude jedinec odchytený a na základe znakov bližšie determinovaný.

Jedince budú odchyťované v závislosti od charakteru biotopu buď do rúk (hustá tráva, nízke krovie, iné prekážky) alebo do rybárskeho podberáka z celistvou sieťkou (najlepšie z látky) bez otvorov v prípade otvorenejšieho a menej zarasteného terénu. Pri úteku jedinca do suchého lístia alebo hrabanky, sa rýchlo širšie okolie substrátu umiestni do podberáka, odkiaľ sa postupne vyberá až narazíme na hľadaného jedinca.

Zaťahovacia slučka je vzhľadom na veľkosť druhu nepoužiteľná. Rovnako nevhodný je aj klasický spôsob odchyty podberákom. Jedince pri úteku sa automaricky zahrabávajú a vnárajú do substrátu, ktorý sa podberákom nedá dobre odobrať a môže spôsobiť jedincom zranenia.

Jedince treba vyhľadávať pod kameňmi, kmeňmi stromov a v presvetlených častiach dubových lesov na xerothermných svahoch s juhovýchodnou, južnou a juhozápadnou orientáciou. Krátkonôžky sa často vyskytujú na zemi v dubovom listí.

Manipulácia:

Pri chytaní do ruky treba brať do úvahy skutočnosť, že majú schopnosť autotómie (odvrhnutia chvosta), čo síce nespôsobuje vážnejšie poranenie, ale zvýrazňuje handicap jedinca pri napadnutí predátorom či konkurentom vlastného druhu. Taktiež zvyšuje energetické nároky jedinca kvôli úspešnej regenerácii chvosta. Inak majú relatívne pevné svalnaté telo pokryté štítkami a šupinami, takže pri opatrnej manipulácii v ruke im nehrozí žiadne poškodenie.

Pri manipulácii vezmeme jedinca do jednej ruky tak, že dlaň položíme nad chrbát zvierateľa, prstami z boku zamedzujeme úniku, hlava ideálne medzi palcom a ukazovákom, resp. pri menších jedincoch aj medzi prstami, palcom, ukazovákom a prostredníkom, pričom nohy jašterice fixujeme medzi prstami. Chvost voľne a bezpečne trčí z opačnej strany dlane za malíčkom.

Monitoring sa vykonáva každoročne 3x na každej TML.

7. Determinačné znaky druhu

Nezameniteľný druh. Malý jašterovitý plaz (scink) so štíhlym valcovitým telom. Dorastá 8-10cm, výnimočne 12cm. Až polovica dĺžky tela pripadá na chvost. Krátke, tenké a značne od seba vzdialené končatiny využívajú pri pohybe hlavne mláďatá. Krátkonôžky svoje nohy pri pohybe pritlačia k telu a pohybujú sa rovnako ako hady. Pri pozorovaní ich rozpažia a snažia sa nimi podprieť aby lepšie videli. Na očiach nemajú pohyblivé viečka ako jašterice, ale majú priehľadnú šupinu rovnako ako hady. Celé telo je pokryté malými, hladkými šupinami, ktoré sú na hlave redšie. Sfarbenie býva bronzovohnedé až sivohnedé s kovovým leskom s dvoma pozdĺžnymi tmavými pásikmi. Boky má tmavšie a brucho striebornozelené. Sfarbením nápadne pripomína slepúcha.

Samček je výraznejšie sfarbený, má hrubší koreň chvosta a je útlejší ako samička. Tá má na zavalitejšom tele menej nápadné sfarbenie a kresbu. Samičky sú menšie a majú kratší chvost.

8. Špecifické situácie monitoringu druhu a spôsob ich riešenia

Krátkonôžky štíhle je veľmi náročné spozorovať. Jedinca hľadáme pod kameňmi, spadnutou kôrou stromov a inými predmetmi, ktoré im poskytujú úkryt. Vo voľnom priestranstve ich mapovateľ spozoruje väčšinou až pri úteku pred narušiteľom. Typickým je rýchly hadovitý pohyb, ktorým sa okamžite presunú pod suché lístie alebo do najbližšieho úkrytu. Na rozdiel od ostatných plazov, krátkonôžka potom ako sa ukryje (zväčša v padnutom suchom lístí), nereaguje na ďalšie vyrušenie útekom. Ostáva nehybne s vedomím, že jej sfarbenie jej poskytuje dokonalú ochranu a narušiteľ ju ani zo vzdialenosti pár centimetrov nespozoruje. Monitoring všetkých plazov je silne závislý od podmienok počasia a od teploty, riešenie - voľba času pozorovania len krátko pred jej uskutočnením (nedá sa dlhodobo dopredu plánovať).

9. Spôsob zápisu, spracovania a vyhodnotenia údajov z TML

Zápis údajov

Získané údaje a počty jedincov daného druhu budú zapísané do formulára daného druhu priloženého na konci tejto metodiky. Údaje z formulára budú zapísané do elektronického formulára v informačnom systéme KIMS.

Vyhodnotenie získaných údajov z monitoringu plazov prebehne na konci projektu po poslednej monitorvacej sezóne. Na každej TML sa vypočíta priemerný počet jedincov zistených na danom transekte v rámci konkrétnej TML na 1 meter štvorcový. Následne sa v GISe vypočíta plocha celej TML. Veľkosť plochy TML sa prenásobí priemerným počtom na meter štvorcový z TML a výsledok sa uvedie ako priemerná početnosť druhu na danej lokalite.

10. Návrh unifikovaného formulára pre realizáciu monitoringu v teréne

Kód TML: <i>Vypĺňa KIMS</i>	Kód a názov druhu: <i>Vypĺňa KIMS</i>	Dátum:
-----------------------------	---------------------------------------	--------

Meno mapovateľa: <i>Vypĺňa KIMS</i>	Názov lokality:
-------------------------------------	-----------------

Typ biotopu druhu (Kód podľa Katalógu biotopov, alebo opis):
--

Kvalita biotopu druhu na lokalite (v % z celkovej plochy TML)	dobrá:	uspokojivá:	zlá:
---	--------	-------------	------

Aktivity na lokalite a jej potenciálne ohrozenie							
Aktivita na lokalite (kód podľa ŠDF)	Miera vplyvu Vysoká/Stredná/Nízka	% plochy	Vplyv/Ohrozenie	Aktivita na lokalite (kód podľa ŠDF)	Miera vplyvu Vysoká/Stredná/Nízka	% plochy	Vplyv/Ohrozenie

Vyhliadky biotopu druhu do budúcnosti na lokalite (v % z celkovej plochy TML)	dobré:	uspokojivé:	zlé:
---	--------	-------------	------

Kvalita populácie druhu na lokalite (v % z celkovej plochy TML)	dobrá:	uspokojivá:	zlá:
---	--------	-------------	------

Počasia (slnečno, polojasno, polooblačno, oblačno, mrholenie, dážď) / Teplota v tieni:
--

TMP (miesta samplingu) v rámci TML				
č. TMP	Súradnice TMP (long./lat.)	Rozmery TMP (š. x d.) v m	Fixácia TMP	Názov súboru fotky

Poznámka:

Počet pohlavie a vek zaznamenaných jedincov druhu				
Názov druhu	Vek(J/A)	Samec / (počet)*	Samica / (počet)*	Poznámka
SUMA				

Pole je povinné a pri tlačení formulára z prostredia KIMS-u je vyplnené automaticky.

Dátum – dátum terénneho monitorovania.

Pole je povinné.

Meno mapovateľa – meno terénneho mapovateľa danej TML.

Pole je povinné a pri tlačení formulára z prostredia KIMS-u je vyplnené automaticky.

Názov lokality – ak je známy názov územia, v ktorom sa TML nachádza, tak zapíšeme názov lokality.

Pole nie je povinné.

Typ biotopu druhu (Kód podľa Katalógu biotopov, alebo opis): – kód biotopu podľa Katalógu biotopov (STANOVÁ, VALACHOVIČ 2002) alebo jeho opis, ktorý je miestom výskytu a prežívania monitorovaného druhu.

Pole je povinné.

Kvalita biotopu druhu na lokalite (v % z celkovej plochy TML) – pre každú z troch kategórií kvality biotopu („dobrá“, „nevyhovujúca“, „zlá“) stanovíme jej percentuálny podiel z celkovej plochy TML. Kvalita sa hodnotí na základe expertného odhadu.

Pole je povinné.

Aktivity na lokalite a jej potenciálne ohrozenie

Ak sa na lokalite vyskytujú aktivity, alebo vieme o potenciálnych aktivitách ovplyvňujúcich lokalitu, tak tieto údaje sú povinné.

Aktivita na lokalite (kód podľa ŠDF) – zapisujeme kódy aktivít a ohrození uvedených v prílohe 2 tohto dokumentu, ktoré sa aktuálne, alebo potenciálne vyskytujú na ploche TML.

Miera vplyvu vysoká/Stredná/Nízka – zapíšeme kategóriu miery vplyvu danej aktivity na TML

% plochy – percento plochy, ktoré je pod vplyvom danej aktivity, prípadne ohrozenia

Vplyv/Ohrozenie – Kategóriu „Vplyv“ zaznačíme vtedy, keď daná aktivita aktuálne ovplyvňuje TML. Ak máme vedomosti o aktivitách, ktoré v budúcnosti môžu ohroziť TML, tak pre tieto aktivity zapíšeme kategóriu „Ohrozenie“

Vyhliadky biotopu druhu do budúcnosti na lokalite (v % z celkovej plochy TML) – pre každú z troch kategórií stavov vyhliadok do budúcnosti pre biotop monitorovaného druhu („dobré“, „nevyhovujúce“, „zlé“) stanovíme ich percentuálny podiel z celkovej plochy biotopu.

Pole je povinné.

Kvalita populácie druhu na lokalite (v % z celkovej plochy TML) – pre každú z troch kategórií kvality druhovej populácie („dobrá“, „nevyhovujúca“, „zlá“) stanovíme jej percentuálny podiel z celkovej plochy TML. Kvalita sa hodnotí na základe expertného odhadu.

Pole je povinné.

Počasie – uvádzame jednu alebo viac kategórií počasia počas pobytu na TML: slnečno, polojasno, polooblačno, oblačno, mrholenie, dážď.

Pole je povinné.

TMP (miesta samplingu) v rámci TML

V prípade, že identifikácia monitorovaných druhov sa nedeje na celej ploche TML, ale len na vybraných plochách (tzv. TMP), tak pre tieto plochy zapisujeme nasledovné povinné parametre:

č. TMP – poradové číslo TMP v rámci TML.

Súradnice TMP (long./lat.) – GPS súradnice identifikujúce ľavý-dolný roh TMP (v priestorovom zmysle, keď mapovateľ stojí na hranici TMP a je k nej otočený tvárou, protiľahlá hranica TMP je vtedy považovaná za „hornú“) zaznamenané v systéme WGS-84 v desiatinných stupňoch.

Rozmery TMP (š. x d.) v m – Rozmery založenej TMP v tvare šírka x dĺžka v metroch. Šírka je rozmer v smere x-ovej osi od ľavého-dolného rohu a dĺžka je rozmer v smere y-ovej osi od ľavého-dolného rohu (v priestorovom zmysle ako pri položke „Súradnice TMP“).

Fixácia TMP – zapisujeme materiál, prípadne spôsob, akým fixujeme (označujeme) ľavý-dolný a pravý-horný roh TMP v teréne a skratkou zaznačíme aj orientáciu smeru od ľavého-dolného k pravému-hornému rohu TMP. Príklad: zápis "roxor SV" znamená, že na fixovanie boli použité železné roxorové tyče a pravý-horný roh je v smere severo-východne od ľavého-dolného rohu TMP.

Názov súboru fotky – názov súboru s fotografiou lokality uloženého vo fotoaparáte pre ľahšiu identifikáciu konkrétneho obrázka pri jeho nahrávaní do KIMS

Poznámka – priestor pre ďalšie relevantné doplňujúce informácie
Pole nie je povinné.

Zoznam taxónov, ich početnosti a charakteristiky nálezov

Pre každú TML je potrebné zapísať názvy taxónov druhov identifikovaných pri zbere dát patriacich do rovnakej skupiny ako monitorovaný druh.

Názov taxónu – platný názov taxónu – pole je povinné

č. TMP – číslo TMP, v ktorej bol druh zistený

Početnosť v TMP – početnosť taxónu **len** v rámci TMP, vyjadrená počtom jedincov, prípadne plochou (podľa metodiky) – pole je povinné v prípade založenia TMP

Početnosť v TML – početnosť taxónu k **celej** TML, vyjadrená počtom jedincov, prípadne plochou (podľa metodiky) – pole je povinné

Charakteristika – charakteristika nálezu druhu, ktorú vyberieme zo Zoznamu charakteristík nálezov zoologických druhov podľa ISTB (Príloha 3) – pole je povinné pre zoologické nálezy

Príloha 1. Zoznam použitých skratiek

Abnd – abundancia (pokryvnosť)

GPS - Global Positioning System - Globálny systém určenia polohy

KIMS – Komplexný informačný a monitorovací systém

long. – longitude – zemepisná dĺžka – x-ová súradnica

lat. – latitude – zemepisná šírka – y-ová súradnica

ŠDF – Štandardný dátový formulár území sústavy Natura 2000

TML – trvalá monitorovacia lokalita

TMP – trvalá monitorovacia plocha

WGS-84 - World Geodetic System 1984 - geodetický štandard súradnicového systému

Príloha 2. Zoznam aktivít a ohrození

A	poľnohospodárstvo
A01	pestovanie
A02	zmena v spôsoboch obhospodarovania
A02.01	intenzifikácia poľnohospodárstva
A02.02	zmena plodiny
A02.03	premena travinnej vegetácie na ornú pôdu
A03	kosenie
A03.01	intenzívne kosenie alebo intenzifikácia
A03.02	neintenzívne kosenie
A03.03	opustenie pôdy / nedostatok kosenia
A04	pasenie
A04.01	intenzívne pasenie
A04.01.01	intenzívne pasenie - hovädzí dobytok
A04.01.02	intenzívne pasenie - ovce
A04.01.03	intenzívne pasenie - kone
A04.01.04	intenzívne pasenie - kozy
A04.01.05	intenzívne pasenie - zmiešaný dobytok
A04.02	neintenzívne pasenie
A04.02.01	neintenzívne pasenie - hovädzí dobytok
A04.02.02	neintenzívne pasenie - ovce
A04.02.03	neintenzívne pasenie - kone
A04.02.04	neintenzívne pasenie - kozy
A04.02.05	neintenzívne pasenie - zmiešaný dobytok
A04.03	opustenie pasenia, nedostačné pasenie
A05	chov dobytka (bez pasenia)
A05.01	chov zvierat
A05.02	kŕmenie zvierat
A05.03	nedostatok chovu dobytka
A06.01	jednoročné plodiny pre produkciu potravy
A06.01.01	intenzívne jednoročné plodiny pre produkciu potravy / intenzifikácia
A06.01.02	neintenzívne jednoročné plodiny pre produkciu potravy
A06.03	produkcia bioplynu
A06.04	zrušenie pestovania plodín
A07	používanie pesticídov, hormónov a chemikálií
A08	hnojenie
A09	zavlažovanie
A10	zmena štruktúry poľnohospodárskej pôdy
A10.01	odstránenie živých polotov, krovín a mladiny
A10.02	odstránenie kamenných stien a násypov
A11	poľnohospodárske aktivity nešpecifikované vyššie
B	lesníctvo
B01	výsadba stromov
B01.01	výsadba stromov - pôvodné druhy
B01.02	výsadba stromov - nepôvodné druhy
B02	manažment lesa
B02.01	výsadba po rube
B02.01.01	výsadba po rube - pôvodné druhy
B02.01.02	výsadba po rube - nepôvodné druhy
B02.02	holorub
B02.03	odstránenie porastu
B02.04	odstránenie sušiny
B02.05	neintenzívne
B02.06	stenčovanie vrstvy lesa
B03	využitie bez výsadby
B04	používanie pesticídov, hormónov a chemikálií v lesníctve
B05	používanie hnojív
B06	pasenie v lese
B07	lesnícke aktivity nešpecifikované vyššie
C	baníctvo, ťažba materiálu, výroba energie
C01	baníctvo a lomy
C01.01	ťažba piesku a štrku
C01.01.01	lomy

C01.01.02 odstraňovanie plážových sedimentov
C01.02 ťažba hliny a ílu
C01.03 ťažba rašeliny
C01.03.01 ručná ťažba rašeliny
C01.03.02 mechanické odstraňovanie rašeliny
C01.04 bane
C01.04.01 povrchové bane
C01.04.02 podzemné bane
C01.05 práce so soľou
C01.06 geotechnický prieskum
C01.07 baníctvo a ťažba nefecifikované vyššie
C02 ťažba ropy, alebo plynu
C02.01 prieskumné vrty
C02.02 výrobné vrty
C02.05 vrtná loď
C03 využívanie obnoviteľných zdrojov energie
C03.01 výroba geotermálnej energie
C03.02 výroba solárnej energie
C03.03 výroba veternej energie
C03.04 prííková energia
D doprava a komunikácie
D01 dopravné siete
D01.01 chodníky, poľné cesty, cyklotrasy
D01.02 cesty, rýchlostné komunikácie
D01.03 parkovacie miesta
D01.04 železnice
D01.05 most, viadukt
D01.06 tunel
D02 úžitkové vedenia
D02.01 elektrické a telefónne vedenie
D02.01.01 visuté elektrické a telefónne vedenie
D02.01.02 pozmemné elektrické a telefónne vedenie
D02.02 potrubia
D02.03 komunikačné stožiare a antény
D02.09 iný spôsob transportu energie
D03 lodné cesty, prístavy, prístavné stavby
D03.01 prístavy
D03.01.01 kĺzačky
D03.01.02 turistické prístavy alebo rekreačné miesta
D03.01.03 rybárske prístavy
D03.01.04 priemyselné prístavy
D03.02 lodné cesty
D03.02.01 cesty nákladnej lodnej dopravy
D03.02.02 lodné trajekty (vysokorýchlostné)
D03.03 prístavné stavby
D04 letiská, letecké cesty
D04.01 letisko
D04.02 aerodrom, heliport
D04.03 letecké cesty
D05 vylepšený prístup na lokalitu
D06 iné spôsoby dopravy
E organizácia, sídla a rozvoj
E01 organizované územia a ľudské sídla
E01.01 súvislá urbanizácia
E01.02 nesúvislá urbanizácia
E01.03 rozptýlené osídlenie
E01.04 iné typy osídlenia
E02 priemyselné a obchodné plochy
E02.01 továrne
E02.02 sklady
E02.03 iné priemyselné/obchodné plochy
E03 vypúšťanie znečítujúcich látok
E03.01 nakladanie s komunálnym odpadom
E03.02 nakladanie s priemyselným odpadom
E03.03 nakladanie s inertnými materiálmi
E03.04 iné vypúšťanie znečisťujúcich látok

E04	stavby, budovy v krajine
E04.01	poľnohospodárske stavby
E04.02	vojenské stavby
E05	skladovanie materiálov
E06	iné aktivity spojené s urbanizáciou a priemyslom
E06.01	demolície budov a stavieb
E06.02	rekonštrukcia, obnova budov
F	využívanie biologických zdrojov iných ako poľnohospodárstvo a lesníctvo
F01	morský a sladkovodný chov rýb
F01.01	intenzívny chov rýb
F02.01	profesionálny pasívny rybolov
F02.01.01	rybolov na mieste
F02.01.02	rybolov so sieťami
F02.02	profesionálny aktívny rybolov
F02.02.02	rybolov s vlečnými sieťami
F02.03	rekreačný rybolov
F03	poľovníctvo a odchyt divej zveri (suchozemskej)
F03.01	poľovníctvo
F03.01.01	škody spôsobené poľovnou zverou
F03.02	odchyt, odstránenie fauny (suchozemskej)
F03.02.01	zber (hmyz, plazy, obojživelníky)
F03.02.02	vyberanie hniezd
F03.02.03	kladenie pascí, otrávených návnad, pytliactvo
F03.02.04	kontrola predátormi
F03.02.05	náhodný odchyt
F03.02.09	iné formy odchytu fauny
F04	zber, odstraňovanie rastlín, všeobecne
F04.01	drancovanie floristických lokalít
F04.02	zber (huby, lišajníky, ostružiny, atď.)
F04.02.02	ručný zber
F05	ilegálny zber / odchyt morskej fauny
F05.01	dynamit
F05.02	zber mušlí
F05.03	jedy
F05.04	pytliactvo
F05.05	streľba
F05.06	odber pre účely zberu
F05.07	iné
F06	poľovníctvo, rybárstvo alebo zber nešpecifikovaný vyššie
F06.01	poľovná zver / chovná vtáčia stanica
G	ľudské vplyvy
G01	outdoorové, športové a rekreačné aktivity
G01.01	potápanie
G01.01.01	motorizované potápanie
G01.01.02	bezmotorizované potápanie
G01.02	pešia turistika, jazdectvo a bezmotorové zariadenia
G01.03	motorizované zariadenia
G01.03.01	pravidelné motorizované riadenie
G01.03.02	off-road motorizované riadenie
G01.04	alpinizmus, skalolezectvo, jaskyniarstvo
G01.04.01	alpinizmus a skalolezectvo
G01.04.02	jaskyniarstvo
G01.04.03	rekreačné návštevy jaskýň
G01.05	lietanie, paragliding, lietanie balónov
G01.06	lyžovanie, skialpinizmus
G01.07	šnorchlovanie
G01.08	iné outdoorové a rekreačné aktivity
G02	športové a rekreačné štruktúry
G02.01	golfové ihrisko
G02.02	lyžiarske stredisko
G02.03	štadión
G02.04	okruh
G02.05	jazdiareň
G02.06	zábavný park
G02.07	ihrisko
G02.08	kemping

G02.09	pozorovanie prírody
G02.10	iné športovné / rekreačné zariadenia
G03	informačné centrá
G04	vojenské využitie
G04.01	vojenská aktivita
G04.02	zrušenie využívania na vojenské účely
G05	iné ľudské vplyvy
G05.01	zošľapávanie, nadmerné využívanie
G05.02	pobrežná abrázia, mechanické porušovanie morského dna
G05.04	vandalizmus
G05.05	intenzívne upratovanie verejných pláží / čistenie pláží
G05.06	ostráňovanie stromov lemujúcich cesty z bezpečnostných dôvodov
G05.07	chýbanie nesprávne nastavených opatrení ochrany prírody
G05.08	zatvorenie jaskáň a galérií
G05.09	oplotenie
G05.10	zvýšené prehustenie lietadiel
G05.11	smrť alebo zranenie spôsobené zrážkou
H	znečistenie
H01	znečistenie povrchových vôd
H01.01	znečistenie povrchových vôd priemyselnými podnikmi
H01.02	znečistenie povrchových vôd zvýšeným prietokom
H01.03	iné bodové znečistenie povrchových vôd
H01.04	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené urbanizáciou
H01.05	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené poľnohospodárstvom a lesníckymi aktivitami
H01.06	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené dopravou a infraštruktúrou, ktorá nie je napojená na kanalizáciu
H01.07	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené opustenými priemyselnými lokalitami
H01.08	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené komunálnym odpadom a odpodovými vodami
H01.09	rozptýlené znečistenie povrchových vôd spôsobené inými vplyvmi
H02	znečistenie podzemných vôd (bodové a rozptýlené zdroje)
H02.01	znečistenie podzemných vôd spôsobené únikmi z kontaminovaných lokalít
H02.02	znečistenie podzemných vôd spôsobené únikmi zo skládky
H02.03	znečistenie podzemných vôd súvisiace s infraštruktúrou ropného priemyslu
H02.04	znečistenie podzemných vôd spôsobené únikom vody z baníctva
H02.06	rozptýlené znečistenie podzemných vôd spôsobené poľnohospodárstvom a lesníckymi aktivitami
H02.07	rozptýlené znečistenie podzemných vôd spôsobené
H02.08	rozptýlené znečistenie spôsobené urbanizmom
H03	znečistenie morskej vody
H03.01	ropné škvrny v mori
H03.02	únik toxických chemikálií z látok uskladnených v mori
H03.02.01	nesyntetická zložka znečistenia
H03.02.02	syntetická zložka znečistenia
H03.02.03	radioaktívne znečistenie
H03.02.04	vplyv iných látok (napr. kvapalných, plyných)
H03.03	morské makro-znečistenie (napr. plastové tašky)
H04	znečistenie ovzdušia
H04.01	kyslý dážď
H04.02	vplyv nitrátov
H04.03	iné znečistenie ovzdušia
H05	znečistenie pôdy a pevný odpad
H05.01	odpadky a pevný odpad
H06	prírastok energie
H06.01	hluková záťaž
H06.01.01	podový zdroj, alebo nepravidelná hluková záťaž
H06.01.02	rozptýlená alebo pravidelná hluková záťaž
H06.02	svetelné znečistenie
H06.03	oteplňovanie vodných telies
H06.04	elektromagnetické zmeny
H06.05	seizmické výbuchy
H07	iné formy znečistenia
I	invazívne alebo inak problematické druhy
I01	druhovú inváziu
I02	problémové pôvodné druhy
I03	zavedenie genetického materiálu, GMO
I03.01	genetické znečistenie (fauna)

I03.02	genetické znečistenie (flóra)
J	prírodné zmeny systému
J01	požiar a potlačenie požiaru
J01.01	vyhorenie
J01.02	potlačenie prírodných požiarov
J01.03	nedostatok požiarov
J02	iné človekom vyvolané zmeny v hydrologických podmienkach
J02.01	zazemňovanie, rekultivácie a vysušovanie, všeobecne
J02.01.01	poldre
J02.01.02	rekultivácie mokradí
J02.01.03	zasypanie priekop, kanálov, jazierok, rybníkov, atď.
J02.01.04	rekultivácia baní
J02.02	odstraňovanie sedimentov
J02.02.01	bagrovanie / odstránenie riečnych sedimentov
J02.02.02	pobrečné bagrovanie
J02.03	budovanie kanálov
J02.03.02	budovanie kanálov
J02.04	zmeny spôsobené záplavami
J02.04.01	záplavy
J02.04.02	nedostatok záplav
J02.05	zmeny vo vodných tokoch, všeobecne
J02.05.01	modifikácie vo vodných prietokoch
J02.05.02	modifikácie v štruktúre vodných tokov
J02.05.03	modifikácie v stojatých vodách
J02.05.04	zásobárne vody
J02.05.05	malé vodné elektrárne
J02.11	smetiská, skladovanie vybagrovaných usadenín
J02.12	hrádze, upravené brehy všeobecne
J02.12.02	hrádze a zábrany proti povodňam vo vnútrozemských vodných systémoch
J02.14	zmenená kvalita vody spôsobená antropogénnymi zmenami salinity
J02.15	iné zmeny hydraulických podmienok spôsobené človekom
J03	iné zmeny ekosystému
J03.02.01	znižovanie možnosti migrácie / migračné bariéry
J03.02.02	znižovanie rozptylu
J03.02.03	znižovanie genetickej výmeny
J03.03	znižovanie, nedostatok v prevencii proti erózii
J03.04	aplikácia výskumu spôsobujúceho poškodzovanie
K	prírodné biotické a abiotické procesy (okrem katastrof)
K01	abiotické (pomalé) prírodné procesy
K01.01	erózia
K01.02	zazemňovanie
K01.03	vysušovanie
K01.04	zavodňovanie
K01.05	zasoľovanie pôdy
K02	biologické procesy
K02.01	sukcesia
K02.02	akumulácia organického materiálu
K02.03	eutrofizácia (prírodná)
K02.04	acidifikácia (prírodná)
K03	medzidruhové vzťahy (fauna)
K03.01	súťaživosť (fauna)
K03.02	parazitizmus (fauna)
K03.03	začiatok choroby (mikrobiálne patogénne látky)
K03.04	predátorstvo
K03.05	antagonizmus podnietený rozvojom druhov
K03.06	antagonizmus s domácimi zvieratami
K03.07	iné formy medzidruhovej súťaživosti
K04	medzidruhové vzťahy (flóra)
K04.01	súťaživosť (flóra)
K04.02	parazitizmus (flóra)
K04.03	začiatok choroby (mikrobiálne patogénne látky)
K04.05	škody spôsobené hlodavcami (vrátane poľovnej zveri)
K06	iné formy alebo kombinácie foriem medzidruhovej súťaživosti (flóra)
L	prírodné katastrofy
L01	sopečná aktivita
L02	prílivová vlna, tsunami

L03	zemetrasenie
L04	lavína
L05	zosuvy pôdy
L06	podzemné zosuvy
L07	búrky
L08	záplavy (prírodné procesy)
L09	prírodný požiar
L10	iné prírodné katastrofy
M	klimatická zmena
M01	zmeny abiotických podmienok
M01.01	zmena teploty (napr. vzostup teploty a extrémny)
M01.02	suchá a nedostatok zrážok
M01.03	záplavy a vzostup zrážok
M01.04	zmeny pH
M01.05	smeny prúdenia (sladkovodné, prílivové, oceánske)
M01.06	zmeny vlnenia
M01.07	zmeny hladiny mora
M02	zmeny biotických podmienok
M02.01	zmena biotopu
M02.02	desynchronizácia procesov
M02.03	vyhynutie druhov
M02.04	migrácia druhov
U	neznáme ohrozenia
X	žiadne ohrozenia
XE	ohrozenia z územia mimo EÚ
XO	ohrozenia z územia mimo členského štátu